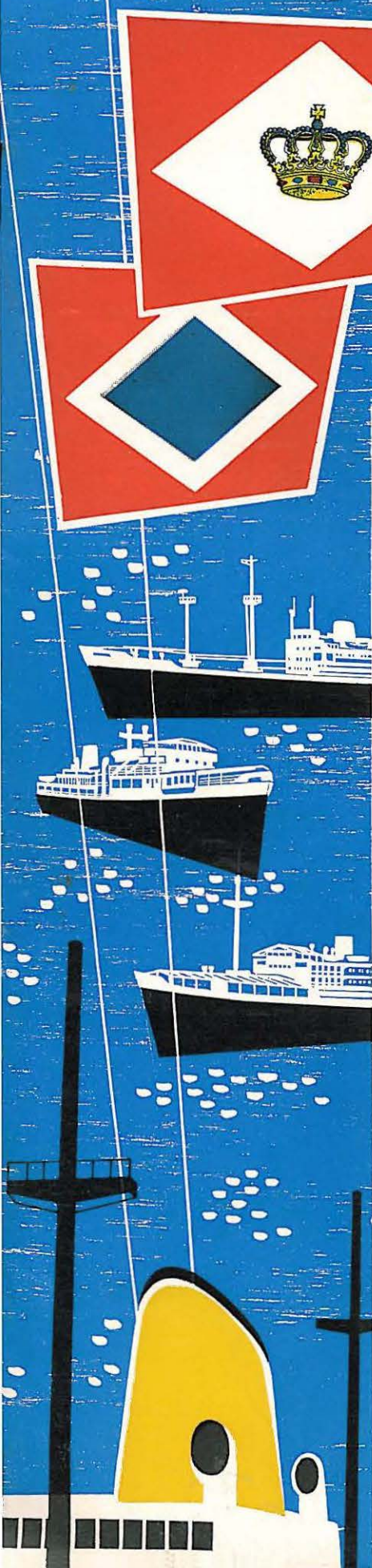
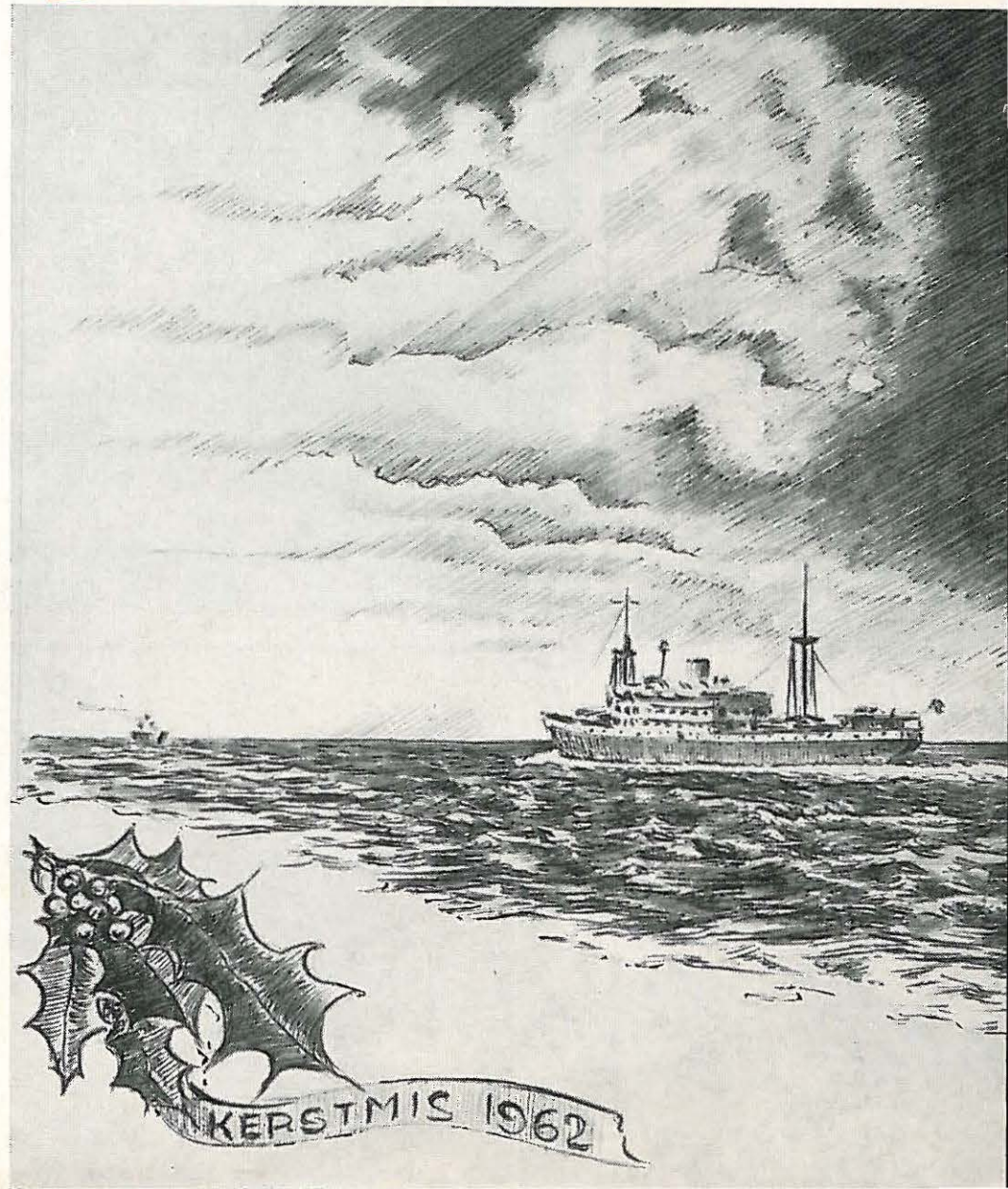


# De witlaet

PERSONEELSORGaan DER



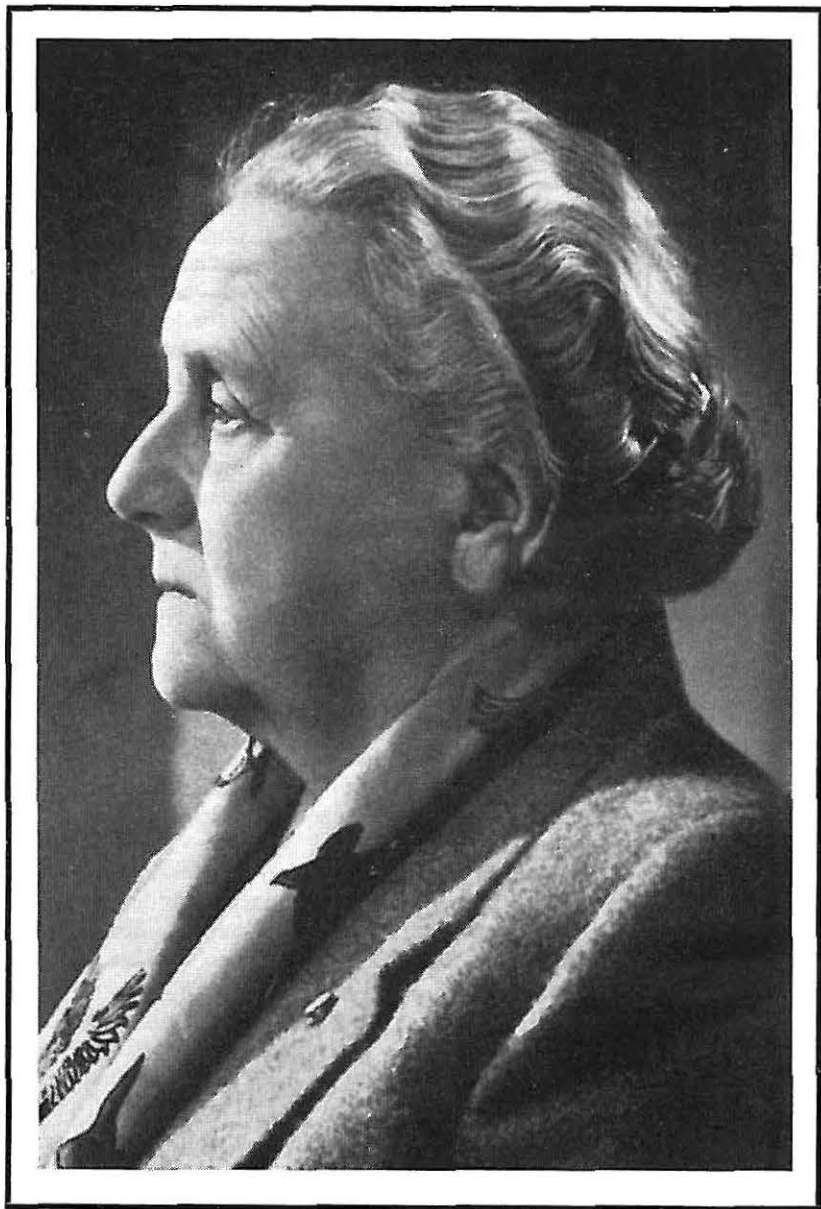
N.V. KONINKLIJKE PAKETVAART-MAATSCHAPPIJ  
N.V. NEDERLANDSE TANK-EN PAKETVAART MAATSCHAPPIJ  
HOLLANDSE VRACHTVAART MAATSCHAPPIJ N.V.



in godes vrees te leven  
heb ick altijd betracht,  
daerom ben ick verdreven  
om landt om luyd ghebracht:  
maer godt sal my regeren  
als een goet instrument,  
dat ick sal wederkeeren  
in mijnen regiment.

lijdt u mijn ondersaten  
die oprecht zijn van aert,  
godd sal u niet verlaten,  
al zijt ghy nu beswaert:  
die vroom begheert te leven  
bidt godt nacht ende dach,  
dat hy my cracht wil gheven  
dat ick u helpen mach.

mijn schilt ende betrouwen  
sijt ghy, o godt mijn heer,  
op u soo wil ick bouwen  
verlaet mij nemmermeer:  
dat ick doch vroom mach blijven  
u dienaer taller stondt  
die tyranny verdrijven,  
die my mijn hert doorwondt.



**De Redactie  
bestaat uit:**

Redactrice:

Mej. Mr. M. C. Dijkshoorn

Redactiecommissie:

G. J. Boom AS/PV  
H. A. de Jong P.Z.  
R. Romswinkel AS/P & A  
J. M. van Suylekom V.Z.  
R. J. de Vries B.T.D.

Alle stukken „De Uitlaat” betreffende te adresseren:

De Redactie van „De Uitlaat”  
p/a N.V. Koninklijke Paket-  
vaart-Maatschappij.

„Het Scheepvaarthuis” - Post-  
bus 714 AMSTERDAM

Kopij voor het februari-num-  
mer dient vóór 15 januari a.s.  
in het bezit van de redactie  
te zijn.

De tekening op de voorpagina  
werd gemaakt door de heer  
R. J. de Vries, B.T.D.

## Kerstmis op de wereldkaart

Ook dit jaar zullen er in Amerika weer talloze kinderen zijn, die hun Kerstgroeten of Kerstgeschenken rechtstreeks van het Kerstmannetje krijgen. Met eigen ogen zullen zij kunnen zien, dat op hun brieven of pakjes de woorden „Santa Claus” (Kerstmannetje) staan. Duizenden Amerikaanse ouders sturen namelijk tegen de Kersttijd de cadeautjes voor hun kinderen naar het gehucht in de Verenigde Staten, dat Santa Claus heet. Daar worden de pakjes opnieuw verzonden.

*Het dorpje Santa Claus is overigens niet de enige plaats, waarvan de naam nauw is verbonden met het Kerstfeest. De ondernemende Engelse zeevaarder Cook ontdekte namelijk tijdens een van zijn tochten door de Stille Zuidzee op het einde van het jaar 1777 een klein eiland. Gedurende de beide Kerstdagen probeerde hij op dit eilandje te landen. Twee dagen later zette hij voet aan land van het eilandje, dat hij Christmas Island of Kersteiland noemde, omdat hij het op 25 december voor het eerst had gezien.*

Ook de Zuid-Afrikaanse provincie Natal (van natale of geboorte) werd op Kerstmis ontdekt, en wel door de bekende Portugese ontdekkingsreiziger Vasco da Gama.

In alle uithoeken van de wereld, zowel in de tropen als in de Poolgebieden, liggen de plaatsen en de landen, waarvan de naam aan het Kerstfeest is ontleend.

Ten Zuid-Westen van Java ligt een ander Kersteiland dat Cook ontdekte. In het Engelse Graafschap Oxfordshire ligt het dorpje Christmas Common en in Brits Guyana liggen de schitterende Kerstmis-watervallen.

Bij Kaap Hoorn vindt u tussen twee eilanden de Kerstmisstraat en in de warme wateren van de Stille Zuidzee Yule Island of Kersttijdeiland. Het verwonderlijkste is misschien, dat een van de havens in de bijna onbewoonde Kerguelenarchipel in het Zuiden van de Indische Oceaan Christmas Harbour of Kersthaven is genoemd. Want het gehele jaar door wordt dit plaatsje bedreigd door de verschrikkelijkste stormen en het geweld van enorme ijsschotsen.

Maar is het niet heel begrijpelijk, dat de mensen die zich in deze barre streek het eerst vestigden, bij het zoeken van een naam voor hun woonplaats hebben teruggerepen op het feest, dat de eeuwen door het symbool is geweest van de Vrede te midden van de stormen van de tijd?

# J A A R W I S S E L I N G

Bij de jaarwisseling werpt men graag een blik terug, waarbij men ondervonden tegenslag en gelukkige ogenblikken tegenover elkaar stelt.

In het Kerstnummer van 1961 schreven wij dat kon worden vastgesteld dat de gang van zaken in ons bedrijf in dat jaar in het algemeen aan de verwachtingen had beantwoord. Dit is eveneens in het afgelopen jaar het geval geweest, hoewel wij thans met wat meer vertrouwen kunnen zeggen dat de K.P.M. zich langzamerhand van de tegenslagen in de afgelopen jaren begint te herstellen. Werkelijk herstel is evenwel nog geen voldongen feit — daarvoor zijn de tijden voor de scheepvaart nog te somber. Er moet rekening worden gehouden met mogelijk verlies van het vaargebied op en in Westelijk Nieuw-Guinea. Waakzaamheid in alle geledingen van ons bedrijf blijft danook ten zeerste geboden.

Het was voor de gehele scheepvaart een moeilijk jaar met hoge kosten, welke doorgaans niet door de inkomsten werden gedekt. Ons bedrijf heeft hierop geen uitzondering gemaakt, maar niettemin stemt het tot voldoening dat, dank zij Uw aller inspanning, wij er in geslaagd zijn vaste voet te verkrijgen in de vaargebieden, welke wij noodzakelijkerwijze moesten trachten te verwerven.

Wij lazén eens dat geluk niet betekent: geen lasten

dragen, altijd een lach en nooit een traan of een boos woord. Het geluk is te vergelijken met de wereldbol: er zijn diepe zeeën, hoge bergen, ravijnen en meren, vruchtbare weiden en woestijnen. Dat alles hangt aan elkaar, niemand krijgt alleen de sappige weiden, niemand alleen de kale rotsen. Wie niet zelf waakt en werkt om zijn kleine deel daarin te beschermen en wie bij nood en tegenslag, bij dood en verdriet het werk laat liggen om te klagen en te treuren, verliest zelfs dat kleine deel.

Wijze woorden, welke niet alleen op ons persoonlijk van toepassing zijn, maar ook op ons aller K.P.M., wanneer wij ons de gebeurtenissen van de laatste jaren voor ogen stellen.

U allen, werkzaam bij de K.P.M. en haar dochtermaatschappijen de N.T.P.M. en H.V.M., danken wij voor de wijze, waarop U in dit jaar Uw taak op de vloot en aan de wal, overzee en in Nederland, met toewijding hebt vervuld. 't Sal waerachtig wel gaen, indien U ook in het voor ons liggende jaar Uw taak op eenzelfde wijze blijft vervullen.

Wij wensen U en Uw gezinnen gaarne het allerbeste toe voor een gezegend Kerstfeest en een voorspoedig 1963.

D. J. PRONK VAN HOOGEVEEN.  
Jhr. S. G. VAN WEEDE.

---

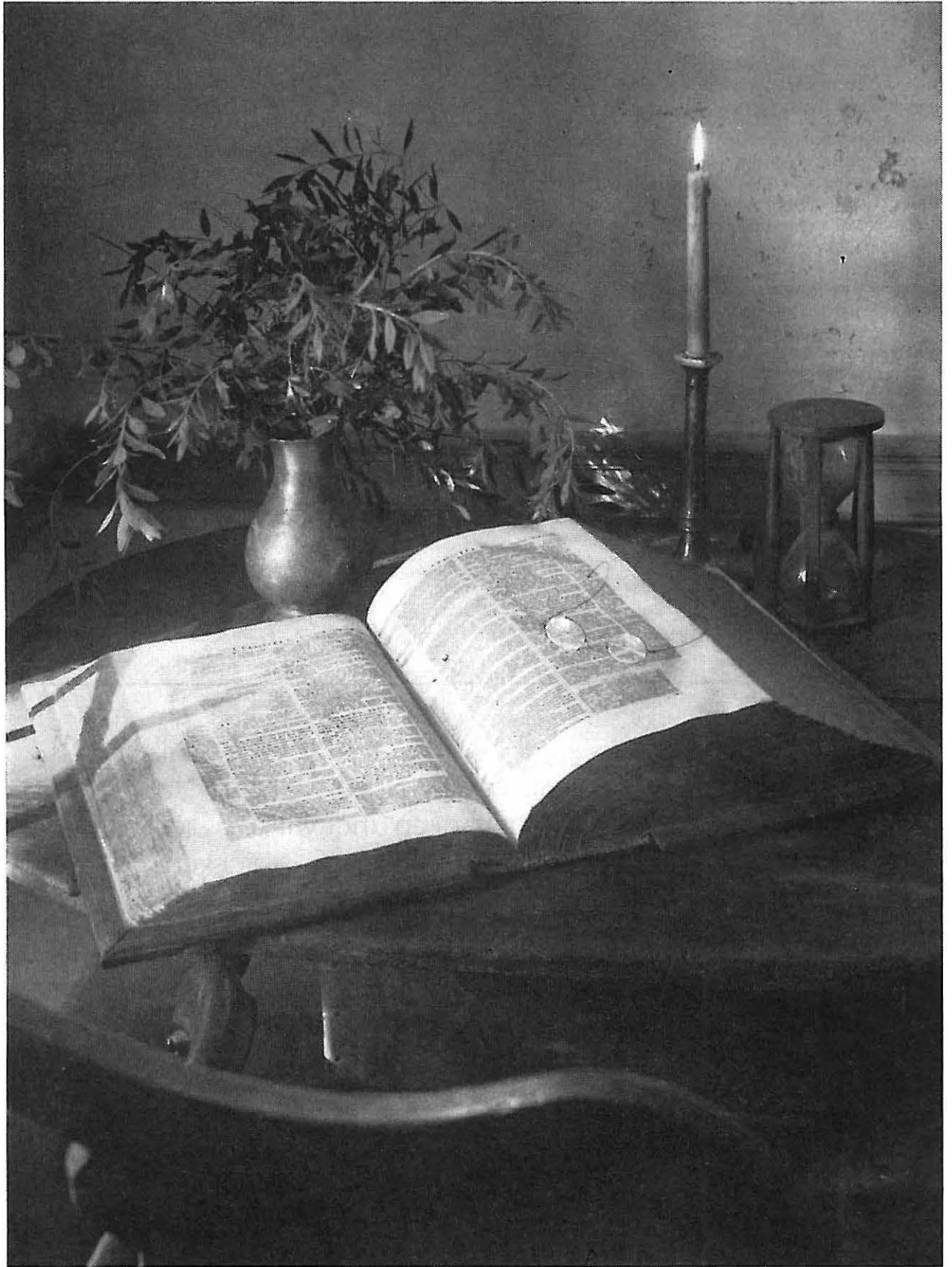
## DE HERDERS

omdat eenvoudigen verstaan  
wat door geen ingewikkeld zoeken  
noch lezen in geleerde boeken  
begrepen wordt of nagegaan,

zijn herders toen in uwen stal  
geknield en hebben u aanbeden;  
dit is tweeduizend jaar geleden  
en nog weet elk het overal.

geen mensch heeft ooit hun naam gemeld,  
de rest van hun onschuldig leven  
is door geen wetenschap beschreven,  
wordt slechts aan kinderen verteld.

anton van duinkerken



# Kerstmis eindigt nooit . . . .

Dr. Barnardo, de stichter van vele kinderhuizen in Engeland, vertelt dat er op een morgen een schooiertje op zijn stoep stond met de vraag om opgenomen te worden. Een ongewoon geval. „Jongen”, zei hij, „dat gaat zo maar niet. Wij kennen je niet, je moet om hier binnen te komen toch aanbevelingen hebben, die houd je er zeker niet op na?”

De jongen was een ogenblik verlegen; aanbevelingen, daar had hij niet aan gedacht en van wie zou hij ze moeten vragen? Maar toen, ineens, klaarde zijn gezicht op. „M'nheer” — vroeg hij — „zijn mijn lompen dan geen aanbeveling?”

In Bethlehem is eeuwen geleden een kind geboren, zoals er miljoenen kinderen geboren zijn. Vader en moeder hebben daar moeten ondervinden, dat gastvrijheid ook in die dagen geen gemeengoed is. Voor hen beiden was er alleen plaats bij het vee en aanbevelingen hadden zij niet . . . . „en Maria baarde haar eerst geboren zoon en wond hem in doeken en legde hem neder in de kribbe, omdat voor hen geen plaats was in de herberg”.

Het is gebeurd. En het gebeurt aldoor, ook in 1962. „Maar”, zo wordt het gezegd in een kerstlied van Anton van Duinkerken:

*„maar gij en ik waren daar niet bij,  
ons trokken te vele zaken  
naar aardse gewichtigdoenerij,  
naar wereldse vermaken  
of naar onze zorgen voor drank en spijs,  
Kyrie eleis!”*

Gij en ik waren daar niet bij; wij worden door andere zaken in beslag genomen, het moderne leven in zijn bonte veelvormigheid heeft volledig beslag op ons gelegd, maar, zo zeggen wij: stel u gerust . . . . wij vieren het Kerstfeest heus wel en met name voor de kinderen is het een aardig feest, vol pret en verrassingen. En vergeet het hoogtepunt van de Kerstdagen niet: het Kerstdiner, thuis of ergens buitenshuis. Wat dacht u, die Kerstdagen gaan niet zonder meer aan ons voorbij . . . .

Toch wordt het niet ècht Kerstfeest omdat nu eenmaal 25 december is aangebroken, noch omdat wij een kerstboom thuis haalden, de kamer versierden met hulst en dennetakken en rood papier om de lamp! Luisteren wij nog even naar Anton van Duinkerken:

*„doch gij en ik komen achteraan  
met duizenden meegelopen  
wij zullen wel lang in de rij moeten staan,  
maar de staldeur is nog open.  
wij worden misschien nog wel eenmaal wijs  
Kyrie eleis!”*



De staldeur is nog open. En blijft open. Voor allen die gebukt gaan onder hun moeilijkheden en worstelen om hun bestaan en zo heel moeilijk het leven als een gave Gods zien. De deur blijft open voor vragers en zoekers, voor goddelozen en gelovigen, voor onrustigen en verzekerden.

Wij worden misschien nog wel eenmaal wijs. Maar dan moeten we op de een of andere manier de weg naar Bethlehem vinden, de geopende deur binnengaan en over onze gebogen hoofden heen tot bezinning komen en leren verstaan: „Vreest niet, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal!”

Kerstmis eindigt nooit . . .



## **Beste foto van de maand**

De „beste foto van de maand” werd gemaakt door de Heer Ph. H. Rogaar, onze Agent te Calcutta, die daarvoor de prijs ad f 15,— ontvangt. Deze foto van het m.s. „Siberoet” werd genomen tijdens het ontmeren van het schip te Calcutta. Voor de boeg ziet U de „mooring boat” — met dove jut — welke boot behulpzaam is met het losnemen van de ankerkettingen van de boeien. De 1e Stuurman staat over de railing te kijken of alles goed gaat. Op de achtergrond de oever van de Hooghly bij Howrah. Op de voorgrond lichters waarmede goenies langsij der schepen worden gebracht van de jute-fabrieken, welke alle aan de rivier zijn gelegen.



### **K.P.M. Bedrijfsnieuws**

Het m.s. „Siberoet” liep in de oktoberafvaart van de Bay of Bengal-South China Sea Service door naar Hong Kong.

Het s.s. „Karsik” gaf de novemberafvaart van deze dienst van Calcutta en liep eveneens door naar Hong Kong. Met ingang van de novemberafvaart (m.s. „Kaloekoe”) van de Singapore-Nieuw Guinea Service werden de Noord Australisch Nieuw Guinea-havens Wewak, Madang en Lea als dienstregelinghavens opgenomen.

Het m.s. „Sungei Bila”, welk schip een coasterdienst op deze havens onderhield, werd naar het Singapore-rayon gedirigeerd, alwaar het tezamen met het m.s. „Sungei Asahan” wordt ingezet in de Penang Coaster Service. Het m.s. „Landak”, dat deze dienst tot dusverre bevoer, zal de dienst tussen Singapore en Zuid Oost Siam-havens van de „Sungei Asahan” overnemen.

Het m.s. „Sabang” gaf eind oktober een extra afvaart van Rangoon naar Malaya-havens en Singapore en gaf daarna een extra afvaart van Saigon. Het m.s. „Musi” keerde eind oktober

uit de Philippijnen naar Hollandia terug, waar het een volle lading kreeg met bestemming Singapore.

Na beëindiging op 9 november van de DMO-beurt te Singapore, werd de „Sanana” ingedeeld op de Singapore-Phnompenh Dienst.

Het m.s. „Batavia” bevaart thans weer regelmatig de Singapore-Bangkok Service, terwijl het m.s. „Waiwerang” onafgebroken de verbinding Bangkok-Hong Kong onderhoudt.

Met de UNTEA (United Nations Temporary Executive Authority) te Hollandia werd overeengekomen, dat de vaart op en in Nieuw Guinea voorlopig door ons zal worden voortgezet. De Singapore-West Nieuw Guinea Dienst, bevaren door onze drie „Ka”-schepen, blijft daarom voorlopig gehandhaafd, evenals de door de „Sungei Panai” en „Cycloop” bevaren coasterdiensten.

De m.s.s. „Camphuys” en „Van Riebeeck” bedienden beide in november de haven Mina al Ahmadi voor de lossing van stalen platen.

Met het m.s. „Silindoeng” van eind oktober vond de eerste dadelafschep van het nieuwe seizoen van Shatt-havens plaats.

Het m.s. „Waibalong” zal begin de-

cember Berbera extra aanlopen voor de afhaal van schapen en vee voor de Perzische Golf.

### **K.P.M.-journaal**

In een buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders, gehouden op 12 november jl., werden de heren H. W. A. van den Wall Bake, President der Nederlandsche Handel-Maatschappij N.V. en Jhr. M. F. van Lennep, Directeur der N.V. Stoomvaart Maatschappij „Nederland”, benoemd tot leden van onze Raad van Bestuur.

Op 13 november jl. keerde onze Directeur, Jhr. S. G. van Weede, terug van zijn dienstreis naar het Verre Oosten; hij bracht een bezoek aan Nieuw Guinea, Bangkok, Singapore, Malaya en Hong Kong.

Op 17 november jl. keerde de heer Ir. J. van Haastert, Chef TD/Mb terug van zijn dienstreis naar Yokohama, Hong Kong en Singapore.

De heer A. J. J. de Feyter, Chef Nautische Dienst, bracht van 11 tot 24 november jl. een bezoek aan Bahrain en Karachi.



# „De Vliegende Hollander”

## LEGENDE OF WERKELIJKHEID?

*Geen haven en geen kroeg ooit een kortstondig thuis  
Alleen: de zee, het want, de krakende kombuis  
En 't kreunend roer, dat doelloos keert en wentelt,  
In eeuwig zwerven tussen Pool en Zuiderkruis.*

*Ben van Eysselsteijn.*

*(Uit: „Tussen Zuiderkruis en Poolster”)*

### ARIE CLAESSEN

„Zo waar as ik hier zit, m'neer, ik heb het gezien, dat ellendige schip. En al is 't dan 'n vijftig jaor geleje, ik kan je ervan vertellen, of 't gisteren gebeurde was.”

Ik wist wat van me verwacht werd en greep naar mijn sigarenkoker. Als Arie een verhaal achter de kiezen had, dan moest er tabak bij. Daar ging mijn laatste Karel I, ik keek 'm met weemoed na. Arie's oude zeemansmes hakte hem netjes in drie stukken: het grootste verdween meteen achter zijn bruine tandstompjes, de beide anderen werden zo lang bewaard onder zijn donkerwitte zeemanspet.

Hij is al jaren dood, maar nu ik dit schrijf, zie ik hem weer tegenover mij zitten, alsof ik hem nog gisteren gesproken had. Onze kennismaking was even curieus als de man zelf. Ik geloof, dat het in de zomer van '35 was, toen ik tegen hem opbotste op de hoek van zo'n smoezelig straatje in Rotterdam's havenbuurt. „Die aanvaoring kost je 'n sigaor”, zei Arie Claessen; ik deed er nog een borrel bij en de vriendschap was in dubbele zin beklonken. Het was bij die gelegenheid, dat hij mij het eerste van die merkwaardige verhalen uit zijn zeemansloopbaan opdiste.

Hij vertelde ze grotendeels voor zijn eigen genoegen; ik denk, om de trage eentonigheid van het leven in het tehuis voor gepensioneerde zeelieden wat te breken. Dat verhaal over de vliegende Hollander deed hij me bij een der volgende ontmoetingen, die ik altijd in hetzelfde kroegje met hem had, waar ik hem het eerst fuifde op een „oorlam” en dat de schone naam droeg van „Nelly's Bar”.

Misschien was veel van wat hij vertelde niet waar, hetgeen men ook zou vermoeden na zijn stereotype opmerking: „'k heb veul beleefd en 't meeste is waar gebeurd ook!” Maar daarom was het niet minder interessant, naar hem te luisteren; dat van de Vliegende Hollander was in ieder geval waar gebeurd. Dat heeft Arie me tenminste herhaalde malen verzekerd. En hij méénde 't.

Dikwijls heb ik, als ik zo tegenover hem zat, de rimpels van zijn tanig gezicht trachten te tellen. Ik ben er nooit uitgekomen; wind en zout water hadden ze on-

telbaar gemaakt. Twee boven zijn neus werden dieper, als je zei, dat je hem niet geloofde; de enige remedie was dan het offer van alweer 'n Karel I. Bovendien werkte tabak bij Arie als sterke stimulans; dat wil zeggen, dat de verhalen nog spannender werden, als de mond, waaruit zij kwamen, gelooïd was met nicotine...

*'t Was in de Golf van Biskaje...*

Op 24 november 1874 was Arie uitgevaren voor die gedenkwaardige reis. Het fregat, waarop hij toen als 19-jarige matroos diende, geraakte in de Golf van Biskaje in een hevige storm. Tegen de avond werd het nog erger, zodat de „ouwe” bevel gaf, alle zeilen te reven.

Zo dobberde de „Annemarie” rond, toen 's nachts de hel pas goed losbrak. Het was haast geen doen; in de kajuiten en het ruim werd alles kris-kras door elkaar geslingerd: „'t Was net een poppekast op 't eind van de voorstelling”, zei Arie. En wat aan dek niet driedubbel was vastgesjord, ging onherroepelijk over boord. Toen katte het anker. Arie en de lichtmatroos Joris Berg werden opgetrommeld om het weer vast te zetten. Bukkend voor de zware stortzeeën, haast kruipend, kwamen ze tenslotte op het voorschip, waar het hondenkarweitje wachtte.

En even daarna gebeurde het. De storm zakte net wat af, toen Berg riep: „Bakboord vooruit, schip!” Ja, daar zeilde het. En het merkwaardigste was, dat de schuit ondanks de storm en de dichte duisternis duidelijk zichtbaar was.

Waarom, dat kon Arie me niet verklaren. Het schip was van een makelij, die al een eeuw of twee niet meer op zee gezien werd: het type Oostinjevaarder uit de Compagniestijd. Het voer met volle zeilen voor de storm en was in een ogenblik de dobberende „Annemarie” voorbij.

Toch hadden de beide matrozen tijd gehad, om te zien, dat de romp bloedrood geschilderd was en zich niemand aan dek bevond.

Neen, toch wel iemand: op de kampanje stond een eenzame figuur, 'n lange zwarte kerel, die met één hand de roerpen omklemde.

Nadat het fantoom verdwenen was, keken de mannen elkaar een ogenblik aan. Ze zeiden niets, maar dachten hetzelfde. Arie moest een nieuwe tros touw halen en toen kwam die stortzee. De stortzee, die hemzelf tegen de verschansing sloeg en Joris Berg meenam. Niemand heeft er iets van gehoord of gezien, maar toen het water was weggespoeld, was het dek leeg. Ze hebben het z'n ouwetje en z'n meisje thuis, de volgende dag geschreven. Maar wat de maats nog weken en maanden daarna onder elkaar bespraken, hebben ze niet geschreven. Dat Joris Berg stierf, omdat *hij* het was, die de Vliegende Hollander het eerst gezien had. En dat Claessen als door een wonder hetzelfde lot was ontgaan. Misschien, omdat hij, toen hij het schip zag, een kruis had geslagen.

#### *De ongeluksreis van Joost van der Decken*

Sommigen zeggen, dat het omstreeks 1650 geweest moet zijn, anderen noemen een later jaartal. Het is in de eeuw, waarin de Nederlandse schepen de vrachtaarders van Europa genoemd worden, waarin Valerius' lied ontstond:

Waer dat men sich al keerd of wend  
End' waer men loopt of staet,  
Waer dat men reyst of rotst of rend,  
End' waer men henen gaet.  
Daer vint men — 't sij ook op wat ree —  
d'Hollander end' de Zeeuw:  
Sij loopen door de woeste zee  
Als door het bosch de Leeuw.

Op de rede van Terneuzen wordt op Goede Vrijdag een schip zeilklaar gemaakt. Aan de wal staan familieleden van de opvarenden; kerkgangers, in hun deftige zwart-lakense kledij, waarbij de witte kanten kragen fel afsteken, blijven even staan kijken en lopen dan hoofdschuddend weer door. Iedereen weet toch, dat een vaart, die op een kerkelijke feestdag wordt aangevangen, nooit Gods zegen kan hebben. Er steekt een kleine barkas van wal; achterin zit de schipper van de Oostinjevaarder, die daarginds ligt, een rijzige veertiger, wiens haar en korte snor even zwart zijn als de poedel, die hem onafscheidelijk vergezelt. De maats aan boord hebben het niet erg op „'t zwarte kreng” en evenmin is schipper Joost van der Decken zeer populair.

Hij staat bekend als wreed en eigenzinnig. Toch monsteren er altijd weer veel matrozen bij hem, omdat hij uitzonderlijk hoge gages betaalt. Want zijn schip is het snelste van de Oostinjevloot; de Hoogmogende Heeren Zeventien betalen Van der Decken goed voor zijn snelle reizen naar de Oost en terug. Daar worden de zeilen gehesen; 't lijkt wel, of het slanke schip tweemaal zoveel zeil voert als de andere schepen, die ook meestal kleiner zijn. Het is te zien, dat een geoefende hand het uit de haven stuurt; in

korte tijd kunnen zij, die het nastaren, het niet meer zien.

Op deze reis is het echter niet best gelopen. Tegenslag en nog eens tegenslag. 't Begon al met mist in het Kanaal, waardoor slechts heel langzaam gezeild kon worden en zo ging het door, al die weken, al die maanden lang.

Een drie weken nadat men de Azoren gepasseerd was, brak de gevreesde scheurbuik uit, en voordat men aan de Goudkust verse victualiën had kunnen inslaan, waren vijf van de maats bezweken.

Aan het eind van de herfst nadert Van der Decken's schip Afrika's Zuidkust. In bar slecht weer zeilt men moeizaam naar het punt, waar de Zuidelijke koers in een Oostelijke veranderd zal worden.

Stormen, ja orkanen woeden om de Kaap, die juist daarom door de oude Portugezen, die haar het eerst bereikten, Cabo Tormentoso, Stormkaap, werd genoemd.

Later veranderde de Spaanse koning die naam in „Kaap de Goede Hoop”, omdat men, toen zij bereikt was, goede hoop had ook de verdere zee weg naar Indië te vinden. Die was ook gevonden.

Steeds heviger wordt de storm en zelfs laverende kan men de Kaap niet ronden. Inktzwarte luchten komen voorspellen, dat het er vooreerst niet beter op zal worden; de avond valt.

Doodmoe van het gesjor aan touwen en zeilen, onder aanhoudende stortzeeën en stormvlagen, smeekt het volk de schipper, zeil te minderen en te keren. Van der Decken denkt er niet aan: „Zet alle zeilen bij; we zullen er door!”

Het is onmogelijk, dat kan een kind zien. De schipper is verblind en halsstarrig. Het scheepsvolk gaat morren, komt op de grens van muiterij. Onder aanvoering van de stuurman gaan de maats nogmaals naar de schipper: „Schipper, dit is geen eerlijk zeemanswerk. Dit is geen Christenwerk. God wil, dat wij terugkeren.” Van der Decken ontsteekt in laaiende toorn. Hij grijpt de stuurman beet en voordat iemand weet, wat er gebeurt, heeft hij hem over de verschansing gesmeten. Boven het geweld van wind en golven uit klinkt zijn stem: „Zo zal het ieder vergaan, die zich tegen mijn wil verzet.”

Maar plots staan daar allen verstart: het zwerk breekt op één plaats en daar verschijnt een lichtend sterrenkruis. Enkelen zinken op de knieën.

Schipper Van der Decken is echter door het dolle heen, hij trekt zijn pistool en wil op het Kruis schieten... Zijn rechterhand valt verlamd neer en met een slag valt het pistool op het dek. Dan roept hij stampvoetend, terwijl zijn linkerhand de roerpen gegrepen heeft: „Wij reven geen zeil, wij keren niet, al zou ik hier moeten varen tot de jongste dag!”

Blauwwit worden schip en opvarenden verlicht door het hemelvuur en als de ontstellend snel volgende

krakende donderslag is verstorven, klinkt een stem uit de hemel: „Joost van der Decken, zo zult gij!”

Sinds die vreselijke nacht vaart de „Vliegende Hollander” zonder rustpooos tussen Terneuzen en de Kaap en steeds moet hij terug om het opnieuw te proberen.

De straf voor hovaardij, die niet de deemoed kende, die in het laatste couplet van het lied van Valerius, waarvan het eerste hiervoor werd geciteerd, zo treffend verklankt is:

O Neerland! Soo ghij maer en bout  
Op God den Heer altijd,  
U pijlen vast gebonden hout  
End t'saem eendrachtig sijt,  
Soo kan U Duijvel, Hel noch Doot  
Niet krenken noch vertreen,  
Al waer oock Spanjen noch soo groot,  
Ja, 's werelts machten één!

*Heeft Van der Decken inderdaad geleefd?*

Is het verhaal van de Vliegende Hollander slechts een legende, of berust het op historische feiten?

Natuurlijk is niet alles wat vermeld wordt inderdaad gebeurd. De strekking is duidelijk: al bevaart men ook alle werelddelen, al lijkt alles voor menselijke wil en menselijke energie te buigen, toch mag de mens niet vergeten, dat hij steeds in Gods hand is. Zoals de oude zeelieden het zo treffend zeiden: „Naast God schipper op zijn schip”.

In vele oude scheepsjournaals wordt van een ontmoeting met de Vliegende Hollander gerept. En altijd volgt dan schipbreuk of de dood van één of meer schepelingen, die het spookschip aanschouwd hadden. Ook het verhaal van Arie Claessen is authentiek, al zijn de namen fictief.

In de literatuur van vrijwel alle landen komt het verhaal van het Spookschip na 1800 voor, zij het dan in uiteenlopende vormen. Er zijn gegevens, die er echter op wijzen, dat de oorspronkelijke vertelling veel ouder is. Zij werd door zeelieden van vader op zoon verteld. In de Gouden Eeuw hebben in de Nederlanden verschillende zeelieden geleefd, die veel overeenkomst vertoonden met de legendarische Van der Decken. Bekend is b.v. het verhaal van de Hollandse schipper Van Straaten, die ondanks alle onheilsvoorspellingen op Goede Vrijdag naar Indië uitvoer. Toen men hem zeide, dat het ongeluk bracht, op de dag des Heren in zee te steken, moet hij geantwoord hebben: „Aan boord ben ik God; ik beslis, wanneer wordt uit-

gevaren.” Het schijnt, dat nooit meer iets van schip of schepelingen is vernomen.

Een nog typischer Van der Decken-figuur dan Van Straaten was de Friese schipper Berend of Barend Focke. In de kronieken van de Verenigde Oostindische Compagnie staat opgetekend, dat hij in 1678 met zijn adviesjacht de „Snobber” voor de Hoogmogende Heeren der V.O.C. een reis maakte „naer de Indiën” in de voor die dagen verbijsterend korte tijd van 5 maanden en 18 dagen. De terugreis ging nog vlugger: in 90 dagen. Als men weet, dat de normale reisduur van een Oostinjevaarder toen 7 à 9 maanden bedroeg (dat hing ervan af, of men onderweg met labberkoeltes te kampen kreeg), dan kan men zich indenken, welk een opschudding deze snelle reis teweeg bracht.

Voor deze reis beurde hij een bedrag van totaal 8000 gulden, voor die tijd een fortuin.

Uit het feit, dat Focke als onafscheidelijk metgezel steeds een zwarte poedel op zijn reizen meenam, maakte men op, dat hij een verbond met de duivel had gesloten. De zwarte poedel is immers door alle eeuwen heen als een verpersoonlijking van de satan aangezien (Goethe's Faust: „Das also war des Pudels Kern!”)

De matrozen en de schipper spraken dit niet tegen, want het maakte het hun gemakkelijker het geheim van het schip te bewaren. Focke had zijn ra's verlengd met ijzeren stangen, waardoor hij veel meer zeil kon voeren dan andere schepen. De veel modernere Clippers pasten dit in de negentiende eeuw eveneens toe.

*En nog wordt hij gezien!*

Zo valt dus geen zeker antwoord te geven op de vraag, of Joost van der Decken inderdaad geleefd heeft en of hem bij de Stormkaap de vreselijke vloek van het Opperwezen trof.

Toch ziet men nog heden ten dage, de Vliegende Hollander. Thans beschrijft men hem echter niet meer als het sinistere spookschip, maar als een zilveren vogel, die niet op, maar over de wereldzeeën naar verre werelddelen toestormt.

De woorden „Vliegende Hollander” hadden reeds in de achttiende eeuw hun relatie met het spookschip verloren. Het verhaal bleef bestaan, als een legende, maar de naam werd verbonden aan de snelle schepen, die de Nederlandse driekleur rond de wereld voerden.

## N.T.P.M.-NIEUWS

*scheepsposities per begin december 1962*

m.s. „Senegalkust” op weg van Freetown naar Amsterdam (eta 10-12-62).  
m.s. „Congokust” 30-11-62 van Amsterdam naar Freetown.

m.s. „Zuiderkerk” 4-12-62 Rotterdam.

m.s. „Sloterkerk” 6-12-62 Port Said.

s.s. „Westertoren” 28-11-62 Aden op weg naar India.

s.s. „Munttoren” ± 8-12-62 Calcutta.

## H.V.M.-NIEUWS

m.s. „Hollands Duin” ± 20-12-62 Br. Columbia.

m.s. „Hollands Diep” 10-12-62 Laurenço Marques.

m.s. „Hollands Dreef” 8-12-62 Hsin-kang.

## PERSONALIA

### Mutaties gezagvoerders:

#### K.P.M.

J. A. van den Broek Humphrey ex RV naar m.s. „Van Riebeeck” 4-11-62  
 H. N. L. Hoomans ex m.s. „Van Riebeeck” met RV 4-11-62

### Mutaties hoofdwerktuigkundigen:

#### K.P.M.

C. van Huizen ex RV naar m.s. „Van der Hagen” 8-11-62  
 C. J. P. van Lieshout ex m.s. „Van der Hagen” met RV 8-11-62  
 J. R. Holman (2e Wtk.) m.s. „Keerkring” dd. Hfd. wtk. 8-11-62

*Alle verlofgangers: een prettig verlof.  
 Alle herplaatsten: een goede vaart.*

### Met verlof gegaan:

#### K.P.M.

29-10-62	3e Stm.	J. J. van Leeuwen	uit Singapore	RV/SV
29-10-62	5e Wtk.	Ch. M. Wijchgel	uit Singapore	RV/SV
29-10-62	4e Wtk.	A. P. v. d. Zanden	uit Singapore	RV/SV
1-11-62	1e Stm.	F. E. de Nieuwe	uit Singapore	RV
1-11-62	de heer	G. J. Verhoeven	uit Singapore	herplaatsing A'dam kant.
1-11-62	de heer	R. Bregman en gezin	uit Singapore	plaatsing A'dam kant.
15-11-62	de heer	A. C. ter Weer en gezin	uit Singapore	EV/plaatsing A'dam kant.

*Een prettig verlof toegewenst.*

### Naar bestemming vertrokken:

#### K.P.M.

3-11-62 1e Stm. W. F. Klute (Biak) m.s. „Kasimbar”.  
 7-11-62 de heer A. M. Bongers (gedetacheerd Hollandia).

*Goede wacht en behouden vaart.*

### Nieuwe K.P.M.-mertjes:

Singapore, 18-10-62: Barbara Johanna, dochter van 3e Wtk. T. Camminga en mevr. Chr. A. Camminga-De Groot.

Apeldoorn, 22-10-62: Theo Cornelis, zoon van Gezagvoerder Tj. van der Molen en mevr. A. van der Molen-Hettenga.

### Nieuw N.T.P.M.-mertje:

Eemnes, 20-10-62: Anneke, dochter van Ass. Wtk. W. B. van Schip en mevrouw A. M. A. C. van Schip-Piël.

*Welkom in de „familie”.*

### Onze K.P.M. jubilarissen



S. DAM  
 Hoofdwerktuigkundige  
 25 jaar  
 3 januari 1963



C. H. POULUS  
 Chef Algemene Dienst  
 Amsterdam-kantoor  
 25 jaar  
 13 januari 1963

*De redactie biedt U haar hartelijke gelukwensen aan.*

### Geslaagd voor een hoger diploma:

3e Wtk. J. R. Wolf 8-10-62 B I  
 2e Wtk. W. van Dam 25-10-62 C II  
 2e Wtk. E. G. van Lonkhuysen 29-10-62 C I  
 3e Stm. H. Steenvoorden 7-11-62 S II

*Onze hartelijke gelukwensen met het behaalde succes.*

### Huwelijken:

#### K.P.M.

4e Wtk. J. Brinkman en mej. G. A. van Dolderen ddo. 6-11-62 te Veenendaal.

Mej. H. Engbersen (Amsterdamkantoor) en de heer L. Elias ddo. 6-11-62 te Amsterdam.

*Proficiat en „behouden vaart”.*

### In memoriam

Gepensioneerd Employé W. A. J. Vroom overleed op 23-10-62 te Oegstgeest in de leeftijd van 69 jaar.

Gepensioneerd Employé G. Bandsma overleed op 5-11-62 te Haarlem in de leeftijd van 58 jaar.

In de leeftijd van 25 jaar is op 14 november jl. in het Stads-Academisch Ziekenhuis te Leiden overleden de heer

J. A. SCHELFAUT

in leven derde Stuurman der N.V. Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

De overledene vertrok in oktober 1958 als Stuursmansleerling naar het vaargebied en werd op 26 februari 1960 aangesteld tot 4e Stuurman. Op 1 juli 1961 volgde zijn bevordering tot 3e Stuurman. Zijn nagedachtenis zal bij ons steeds in hoge ere blijven.

*Zij rusten in vrede.*